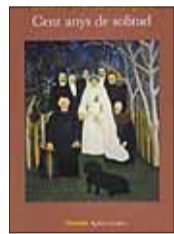

LA REBOTIGA

Trilogia de misteri de Ruiz Zafón

Anys abans que l'èxit de *L'Ombra del Vent* el convertís en un dels novel·listes més llegits i reconeguts del panorama literari internacional, Carlos Ruiz Zafón havia publicat una sèrie de novel·les de misteri per a joves "de totes les edats". Tres d'elles s'apleguen ara en un sol volum, *La trilogia de la boira*, on l'autor mescla recursos propis de la literatura fantàstica amb els de la narrativa audiovisual i el *Manga*. L'aparició de la trilogia coincideix amb la publicació dels tres títols del volum per l'editorial Labutxaca.

La trilogia de la boira. Carlos Ruiz Zafón, Planeta. 859 pàgines. 27,50 euros

Reedició de García Márquez en català

L'obra mestra de Gabriel García Márquez, *Cien años de soledad*, va ser traduïda al català per Avel·lí Artís Gener, *Tisner*, l'any 1970. L'escriptor colombià havia conegut Tisner durant el seu exili a Mèxic i li va encarregar la traducció, que va publicar Edhasa i que ara recupera Belacqua amb el pròleg original del traductor. L'edició és un homenatge a García Márquez en els 40 anys de la primera publicació de la novel·la.

Cent anys de solitud. Gabriel García Márquez. Belacqua. 427 pàgines. 19 euros

Mestres Quadreny recorda els amics

El compositor manresà Josep M. Mestres Quadreny recorda en aquest llibre les vivències compartides amb diversos personatges que han deixat petja en la història de la cultura catalana: Joan Ponç, Joan Brossa, Maria Aurèlia Capmany, Joan Miró... Cadascun d'ells es mereix capítol del llibre, que esdevé un retrat dels costums i de la cultura de la Barcelona de finals del segle XX i la seva relació amb els moviments internacionals.

Tot recordant amics. Josep M. Mestres Quadreny. Arola. 313 pàgines. 21 euros

Adaptació teatral de l'obra de Rodoreda

Proa publica l'adaptació teatral realitzada per Josep Maria Benet i Jornet de l'obra més coneguda de Mercè Rodoreda, *La plaça del diamant*, amb la qual el TNC inicia les celebracions del centenari del naixement de l'autora. El llibre conté un pròleg de Maria Campillo sobre la novel·la i sobre les adaptacions teatrals de l'obra narrativa de Rodoreda.

La plaça del diamant. Mercè Rodoreda. Proa. 194 pàgines. 13 euros

Lletres

Trist i manicomial

PONÇ PUIGDEVALL

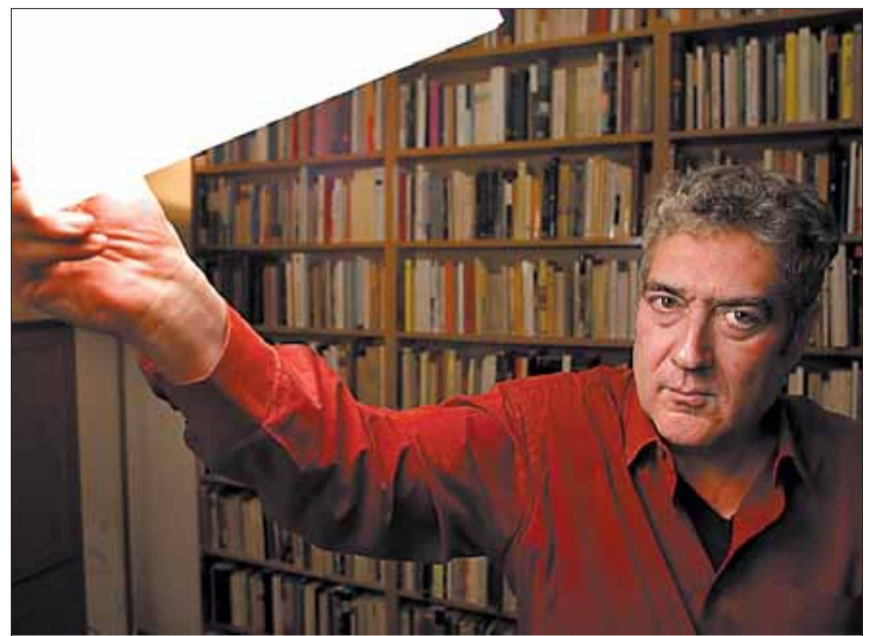
Mil cretins
Quim Monzó
Quaderns Crema
174 pàgines. 11 euros

Després del procés de depuració estilística que va representar l'aparició, en un sol volum, de tota la narrativa curta que havia publicat fins aleshores —un dels llibres més importants de les últimes dècades, *Vuitanta-sis contes*—, Quim Monzó (Barcelona, 1952) es va trobar enmig de la tessitura d'haver d'engrandir el radi d'acció i explorar i instal·lar-se en uns altres àmbits: El millor dels mons, publicat un parell d'anys després, va estar a l'alçada de les perspectives creades, i la novetat principal radicava en el fet que Monzó manifestava de forma vehement que havia descobert que la vida era una cosa que anava endavant seriosament. És a dir, allà el lector hi llegia una voluntat per part de l'autor de fugir una mica de l'aparença de trivialitat o banalitat de la vida quotidiana per enfrontar-se a una temàtica que tan sols havia contemplat d'esquellentes: la decrepitud física era una evidència en tots els personatges, l'envelliment real no era cap objecte de broma, la mort es convertia en un fet diari, i el patiment moral, i la coexistència amb l'adversitat no era cap raó significativa per perfilar cap estratègia humorística. A El millor dels mons Monzó ensenyava que sabia ser un escriptor que era capaç d'anar més enllà de la figura tòpica que se li havia adjudicat i, a l'altra banda de les lectures superficials que ha patit la seva obra, demostrava amb fets consumats que al darrere de la seva habilitat inventiva hi batejava un alè tràgic —i que no havia d'estar de cap manera renyit amb la força de l'humor perquè, al cap i a la fi, les tragèdies de cada dia poden transformar-se en un magnífic camp per desenrotllar la desesperança humorística.

Ara, amb el seu nou recull de contes, *Mil cretins*, Monzó treballa i insisteix en les línies mestres traçades en el volum anterior, i el que s'ha de dir des del primer moment és que Monzó aconsegueix una vegada més el que acostuma a aconseguir com si fos l'acte més fàcil en qualsevol creació literària. No és gens difícil afirmar que *Mil cretins* torna a ser, i torna a merèixer sense cap mena de dubte, una qualificació que es pot resumir d'una forma tan clara i senzilla com la prosa extremadament acurada que es pot llegir a cada una de les pàgines del volum: *Mil cretins*, en efecte, és un altre triomf literari de Monzó.

De raons per arribar a aquesta conclusió n'hi ha moltes —des del mèrit de la vitalitat narrativa que ha sabut mantenir amb excel·lència des dels seus primers llibres sense defallir en cap moment fins la rigorosa capacitat estilística i imaginativa que han alimentat cada text seu—, però el que més pot entusiasmar de *Mil cretins* és el to feliçment desamparat que actua com a música de fons des del principi fins al final. No és menor el mèrit amb què Monzó sap fer que el lector somrigui a pesar d'anar-se enfonsant paulatinament en un cúmul sensacional de misèries quotidianes.

Mil cretins és un llibre de contes que es divideix en dos blocs clarament diferenciats. En el pri-

L'escriptor Quim Monzó. / MARCEL·LÍ SÁENZ

mer és on el lector hi localitza els contes més virtuoses i més memorables, uns contes on el rerefons està directament vinculat amb la mort, amb l'absència de les persones estimades, amb la crueltat de la vellesa, amb la tristor manicomial de la vida als geriàtrics, amb l'amor com a dàdiva per anar empassant-se els dies avorrits de cada dia a pesar de l'amenaça de les malalties que ho devoren tot. Són uns contes tan tristos i terribles com els que escrivia Virgilio Piñeira i, efectivament i des d'una aparent impassibilitat, els personatges que protagonitzen aquests contes no poden evitar de fer ganyotes per combatre tan bé com poden o saben les inclemències que l'atzar els concedeix.

En el segon bloc, en canvi, es produeix un lleuger canvi de registre, i el lector pot tenir la sensació de llegir uns contes i uns textos que semblen reproduir un dels vessants que Monzó ja havia explorat llargament en uns altres reculls de contes. És cert que la perspectiva amb què es contempla el món coincideix amb tot el llegit al primer bloc, però també és veritat que en més d'una ocasió sembla que l'autor l'únic que busca és un somriure còmplice per part del lector, com si l'objectiu primer fos dignificar literàriament l'art de l'acudit de sobretaula.

COLLS I PUNYS

Kollwitzplatz

NARCÍS COMADIRA

Si l'art té cap sentit, ella el buscava. Amb el seu carbonet incansable, amb el burí, amb la gúbia, furgava les nafres dels pobres: dibuixava les carns desolades dels tísics, pàl·lids dins robes velles balderes, i molts nens, aferrats a unes mares ploroses. Dibuíxava els obrers apilats dins les cambres exigües, tots els perduts del barri, que rebien l'atenció, com es diu, bondadosa d'un metge: el seu marit. I també es retratava ella mateixa, moltes vegades, trista, dura, mirant la vida que la mort se n'endua. Ara, al barri on vivia, al carrer i a la plaça que porten el seu nom, hi ha botigues de moda, restaurants i cafès, molt jovent relaxat, criatures que juguen, escoles, guarderies. La seva ombra, però, es passeja entre els arbres de la plaça i els del carrer, gairebé tots til·lers, de fulla esgrogueïda, també algun castanyer corpulent, ja rovellat, i, a la plaça, uns aurons, del tot vestits de porpra aquests dies d'octubre.

M'agrada aquesta plaça, al cor de Prenzlauer Berg, al Berlín oriental. És plàcida, tranquil·la, i guarda aquest record de l'escultora, Käthe Kollwitz, que hi va viure mig segle. Llavors era un barri obrer, ple de misèria. I vull pensar que hi degué ser feliç, en la mesura que podem ser feliços els humans. Hi va tenir dos fills amb el doctor Karl Kollwitz que, com que l'estimava, li deixava que fes llargues estades a París i a Florència. També hi va ser desgraciada, d'això n'estic segur, perquè una tristesa ombrívola traspua dels dibuixos al carbonet i de les escultures de

fang, petites, amb tot de gent fent pinya. La guerra mundial, la primera, se li va endur el fill petit. L'altra guerra mundial, un nét. El marit, el metge, va morir el 1940. Hitler, l'assassí, va prohibir a l'artista, el 1937, exposar en sales i museus i la va expulsar de l'Acadèmia d'Art. Feia un art "degenerat", és clar. El seu tema principal era la mort. El dolor reflexiu de les mares amb el fill mort als braços. Era aquest "reflexiu", sobretot, el que no era correcte.

Va marxar de Berlín, fugint dels bombardeigs —un li va destruir la casa i el taller ple de coses, on havia viscut i treballat cinquanta-dos anys. La va acollir, a Moritzburg, prop de Dresde, el príncep Ernst Heinrich de Saxònia. Hi va morir, pocs dies abans del final de la guerra, als setanta-set anys. És enterrada a Berlín, al Zentralfriedhof.

De tot això me n'assabento al museu que té a la capital, a Fasanenstrasse, en ple barri comercial. És un museu petit, en una caseta amb jardí. Allà s'hi conserven molts dibuixos, algunes escultures i gravats; i s'hi fan exposicions, com la que ara hi ha, dedicada als autoretrats de l'artista. Un museu tranquil, lluny del barri on vivia, del carrer i de la plaça que porten el seu nom. Potser pensant en el fill i en el nét, el 1941, va fer una litografia amb el títol següent: *Saatfrüchte sollen nicht vermahlen werden* (les llavors per sembrar no s'han de moldre). Són paraules de Goethe.